

Motion till riksdagen

1988/89:Sk662

av Roland Larsson och Karin Israelsson (båda c)

Särskild avgift på alkohol och tobaksvaror

Sjukvårdens huvudmän står inför stora ekonomiska prövningar i framtiden. Forskning och medicinsk-teknisk utveckling ökar möjligheterna till framgångsrik behandling av sjukdom, men leder också till krav på ökade ekonomiska resurser.

Hos allmänheten finns stora förväntningar på förebyggande hälsovårdande insatser, som i många fall inte ger positiv ekonomisk effekt förrän efter flera år.

Omsorgen om de äldre kommer att kräva mer resurser om vi vill bibehålla en god standard. Samtidigt har den kommunala sektorn under senare år drabbats av regeringens indragningar i sådan omfattning att de reserver som tidigare funnits nu tömts.

Personalen inom sjukvården har ett mycket ansvarsfullt och krävande arbete. Anspråken på bättre arbetsvillkor, mer personal och högre löner är därför högst berättigade.

En höjning av landstingsskatten bör undvikas av bl a fördelningsspolitiska skäl. Det finns därför anledning att söka andra vägar att tillföra hälso- och sjukvården ökade intäkter. En sådan möjlighet är, enligt vår mening, att införa en särskild hälso- och sjukvårdsavgift på sprit och tobak.

I vårt land såldes 1988 sprit, vin och öl för uppemot 25 miljarder kr och tobaksvaror för ca 10 miljarder kr årligen. Samhällets kostnader för alkoholbruket har beräknats till 70 miljarder kr. Man uppskattar att av akutsjukvårdens platser utnyttjas ca 20–25% för vård av alkoholberoende. Ca 40% som skrivs ut från psykiatriska sjukhusen har diagnosen alkoholism eller alkoholpsykos. Mellan 300 000 och 500 000 människor i Sverige missbrukar alkohol. Ca 80% av all misshandel utföres av alkoholberusade personer.

Även tobaksbruket förorsakar sjukvården höga "onödiga" kostnader.

Regeringen har tagit initiativ till en ny informationskampanj – Aktion mot droger – en drogfri ungdomstid med inriktning på alla droger och med ungdomen som målgrupp. Det är bra, men är långt ifrån tillräckligt. Ett omfattande informationsarbete måste genomföras som syftar till att nå alla grupper, inte minst de som i dag har måttlig eller ringa konsumtion, men som kan anses utgöra rekryteringsbas för nästa grupp storkonsumenter.

Informationskampanjer måste, om de skall vara framgångsrika i vårt informationstäta samhälle, dels ha tillgång till mycket pengar – jämför aids-delegationens arbete – dels arbeta genom folkrörelser – se till BOMAN-gruppens arbete.

När det gäller bredden förutsätter det självfallet att alla berörda myndigheter involveras och att de folkrörelser som kan inspireras delta förses med tillräckliga resurser. Här skall i korthet ges exempel på folkrörelsegrupper som bör intresseras:

- Föräldrarörelsen (Hem och skola RHS, Föräldraföreningen mot narkotika FMN) och andra grupper som arbetar bland föräldrar.
- De som är yrkesverksamma bland ungdom t ex lärare, fritidsledare m fl.
- Vidare bör idrottsrörelsen i alla dess olika förbund och centralt (RF) intresseras.
- Fackföreningsrörelsen når ut till mycket stora grupper och har ett socialt engagemang.
- Nykterhetsrörelsen – och i någon mån också frikyrkorörelsen – bör ges möjligheter att verka för helnykterhet.
- Ungdomsorganisationerna bör intresseras för och förses med resurser för drogfria fritids- och nöjesalternativ.

De viktigaste informationsvägarna är – utöver masskommunikation i press, radio och TV – genom föreningslivet, i skolan och på arbetsplatserna. Målet med informationen måste vara att alla medborgare skall ha tillräcklig kunskap om alkoholen – se dess ansikte – så att man objektivt kan ta ställning till om man vill bruka alkohol eller ej, samt att man har tillräcklig kunskap för att i tillräckligt god tid varaktigt kunna ingripa och hjälpa medmänniskor med begynnande alkoholproblem och för att allvarliga skador skall kunna undvikas.

Vi anser det vara logiskt och konsekvent att den konsumtion som förorsakar stora kostnader för sjukvården belastas med en särskild konsumtionsavgift som tillfaller hälso- och sjukvården och den förebyggande informationen.

En femprocentig sådan avgift skulle gott och väl, även efter den önskvärda minskning av konsumtionen som följer av en prishöjning, ge en miljard kr per år i ökat tillskott till hälso- och sjukvården och därutöver en ordentlig förstärkning av resurserna för information om alkoholens och tobakens skadeverkningar. Om detta sedan i sin tur sammantaget skulle leda till en nedgång av alkohol- och tobakskonsumtionen, vilket är avsikten, kommer sjukvårdens kostnader proportionellt sett att sjunka ännu mer och skapa utrymme för de förbättringar som eftersträvas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av en femprocentig hälso- och sjukvårdsavgift på alkohol och tobak och ökade resurser för information.

Stockholm den 25 januari 1989

Roland Larsson (c)

Karin Israelsson (c)

